

NATUURHISTORISCHE EN ANDERE NOTITIES
NATURAL HISTORY AND OTHER NOTES

Privé uitgave: H.K. Mienis, Kibboets Netzer Sereni, IL-7039500, Israël
Privately published: H.K. Mienis, Kibbutz Netzer Sereni, IL-7039500, Israel

---

INHOUD-CONTENTS

Voorwoord – Preface.....	2
Mienis, H.K.: De Strekpoot <i>Dicranopalpus ramosus</i> op het Waddeneiland Terschelling Friesland, Nederland.....	3
Mienis, H.K.: A find of a small bronze Pelican of unknown origin.....	6
Mienis, H.K.: Land snails endanger air traffic – a brief review.....	7
Mienis, H.K.: Kerkuilen op Terschelling: een aanvullend oud gegeven.....	10
Mienis, H.K.: Zwarthals zwanen in Waterland, Noord-Holland, Nederland.....	11

VOORWOORD

Een januari is een goede datum om met een nieuwe lei te beginnen. Hier begin ik echter met "Natuurhistorische en Andere Notities – Natural History and Other Notes". Onder deze titel zullen korte notities gebundeld worden die hoofdzakelijk gebaseerd zijn op veldwerk en andere onderzoekjes uitgevoerd in Nederland en Israël gedurende de laatste 50 jaar. Veldwerk uitvoeren heeft namelijk weinig zin als men de resultaten daarvan niet publiceert. Soms echter ontbreekt de tijd om deze notities in een aanvaardbaar artikel te verwerken; soms is het ook moeilijk om daarvoor een geschikt tijdschrift te vinden. Daarom heb ik besloten om tenminste een deel van deze in de laatste halve eeuw opgestapelde aantekeningen om te zetten in korte stukjes. Daar ik als Nederlander al meer dan 44 jaar in Israël woon zullen de teksten twee-talig zijn: in het Nederlands met een korte Engelse samenvatting of in het Engels met een korte Nederlandse samenvatting. Deze nieuwsbrief zal ongeregeld verschijnen en is gratis verkrijgbaar.

Deze notities mogen worden gereproduceerd mits de schrijver daarover geïnformeerd en de bron genoemd wordt.

PREFACE

The first of January is a good day to start with a clean slate. However here I start with "Natuurhistorische en Andere Notities – Natural History and Other Notes". Under this title short notes will be bundled mainly based on fieldwork and other researches carried out in the Netherlands and Israel during the past 50 years. Carrying out fieldwork makes only sense when the results are being published. However sometimes there is not enough time to work out these notes in an article acceptable for publication; sometimes it is also difficult to find for it a suitable journal. Therefore I have decided to work out these notes, accumulated during half a century, into short articles. Since I am living as a Dutchman already for more than 44 years in Israel the text will be bi-lingual: in Dutch with an English summary or in English with a Dutch summary. This newsletter will appear irregularly and is available free of charge.

These notes may be reproduced on the understanding that the author will be informed and the source mentioned.

**De Strekpoot *Dicranopalpus ramosus* op het Waddeneiland Terschelling
Friesland, Nederland**

Henk K. Mienis

Steinhardt National Collections of Natural History, Department of Zoology,
Tel Aviv University, IL-69978 Tel Aviv, Israel

en

National Natural History Collections, Berman Building,
Hebrew University of Jerusalem, IL-91904 Jerusalem, Israel

mienis@netzer.org.il

**The Harvestman *Dicranopalpus ramosus* on Terschelling, an island in the Dutch Waddensea,
Friesland, the Netherlands**

Summary: Records are given of the invasive harvestman *Dicranopalpus ramosus* (Phalangiidae) on Terschelling, an island in the Dutch Waddensea. According to these records this harvestman is probably living in the entire built up area of that island. Numerous additional records may therefore be expected in the near future.

Mijn eerste confrontatie met een Strekpoot *Dicranopalpus ramosus* (Simon, 1909), Fam. Phalangiidae, vond plaats op 19 oktober 2011. Het was op de voorlaatste dag van mijn jaarlijkse familiebezoek in Nederland. Ik nam een douche in de badkamer van mijn zuster in Purmerend en daar zat hij/zij tegenover mij "platgedrukt" tegen de muur. Ik was zo verbaasd door dit gedrag van dat "spin"-achtige wezen dat ik de volgende dag thuis in Israël eerst opzoek ben gegaan naar zijn/haar naam. Al snel vond ik de publikaties van Wijnhoven (2004) en Noordijk & Wijnhoven (2006). Mijn waarneming in Purmerend bleek betrekking te hebben op een vrouwelijk strekpoot (Mienis, 2012). Het grappige van deze observatie was dat de eerste ontdekking van deze invasieve hooiwagen in Noord-Holland ook in Purmerend had plaatsgevonden (Wijnhoven, 2004; Noordijk & Wijnhoven, 2006).

Via de website waarneming.nl leerde ik dat de Strekpoot ook reeds op Terschelling was gesignaleerd. Daar ik tijdens mijn jaarlijks terugkomende bezoeken aan Nederland altijd een of twee weken op Terschelling verblijf, was die informatie voor mij een goede reden om daar tijdens mijn malacologische onderzoeken ook eens naar Strekpoten uittekijken. Dit heeft in het najaar 2012 drie (Mienis, 2013) en in de herfst van 2013 zeven vindplaatsen opgeleverd.

Alle mij bekende vindplaatsen van Terschelling zijn hier opgesomd van west naar oost. Mijn eigen waarnemingen (HKM) zijn voorzien van de Amersfoort coördinaten die in de meeste gevallen bepaald werden met een Garmin GPS en in een enkel geval met behulp van een stafkaart.

Fig. 1. Een Strekpoot *Dicranopalpus ramosus* aan de onderkant van een houtenbank in de "Kijktuin" in Oosterend, Terschelling. Foto: Henk K. Mienis.

Waarnemingen betreffende het voorkomen van de Strekpoot op Terschelling:
West-Terschelling, ten noorden van het dorp in het bos (143471/59816), leg. K. van Dijken, 18 augustus 2010 (1 ex., op waarneming.nl).

Formerum, Formerumberbos, leg. W. Bosgra, 22.09.2013 (1 ex., op waarneming.nl).

Lies, Duinweg-Lies, op een muur aan de oostzijde van de SBB-schuur (150961/601133), leg. HKM, 16 september 2013 (1 ex.).

Hoorn, tussen Dorpsstraat 29 en het kerkhof, aan de noordoost-zijde van het bord betreffende de Sjouw (tijdbol) (152017/601206), leg. HKM, 27 september 2012 (1 ex.); idem, op de noordzijde van een witgekalkte muur (151998/601204), leg. HKM, 16 september 2013 (1 ex.); hoek Dorpsweg en Schoolpad, op een muur aan de zuidzijde van het Dorpshuis 'De Stoek' (152086/601106), leg. HKM, 16 september 2013 (1 ex.); Duinweg-Hoorn, aan de noord-zijde van twee betonnen paaltjes tussen het fietspad en het electriciteitsgebouw behorende bij de communicatiemast op het

duin (152454/601686), leg. HKM., 25 september 2012 (2 exx.); Duinweg-Hoorn, SBB-kampeerterein, onder het afdak van het gebouwtje van de sanitaire voorzieningen (152553/601608), leg. HKM, 16 september 2013 (1 ex.).

Oosterend, Duinweg-Oosterend, nabij de ingang tot de zogenaamde "Kijktuin", een exemplaar tussen een spaanplaat en een container (153286/601771), leg. HKM, 17 september 2012 (1 ex.); idem, aan de onderzijde van een houtenbank in de "Kijktuin", leg. HKM, 20 september 2013 (1 ex.); Duinweg-Oosterend 32, op muur aan de westkant van de boerderij (154562/602125), leg. HKM, 26 september 2013 (1 ex.); Oosterend, hoofdweg, nabij de Steinzerd (154728/602041), P. Heijne, 10.10. 2009 (1 ex., op waarneming.nl); einde hoofdweg nabij de Dwarsdijk, op de noordzijde van het electriciteitsgebouw, (155575/602075), leg. HKM, 16 September 2013 (1 ex.).

Hoewel de meeste gegevens gebaseerd zijn op waarnemingen die uitgevoerd werden in de twee meest oostelijk gelegen dorpen (Hoorn en Oosterend) mag men uit bovenstaande gegevens opmaken dat de Strekpoot overal in het bebouwde gedeelte van Terschelling verwacht kan worden. Daarnaast schijnt ze ook in meer natuurlijke gebieden (bos ten noorden van West-Terschelling en het Formerumerbos) doortredingen.

Meer waarnemingen over het voorkomen van Strekpoten op Terschelling kunnen daarom in de nabije toekomst verwacht worden.

Geraadpleegde literatuur

Mienis, H., 2012. Een ontmoeting met een invasieve hooiwagen: de Strekpoot, in Purmerend. De Snip, 33 (2): 30-32.

Mienis, H., 2013, Ontmoetingen met een invasieve Hooiwagen: de Strekpoot op Terschelling. Rinkelbollen, 2013 (2): 3-5.

Noordijk, J. & Wijnhoven, H., 2006. De hooiwagen *Dicranopalpus ramosus* in Noord-Holland. Tussen Duin en Dijk, 5 (3): 10-11.

Wijnhoven, H., 2004. De stille opmars van de hooiwagen *Dicranopalpus ramosus* in Nederland (Arachnida: Opiliones). Nieuwsbrief SPINED, 19: 9-12.

A find of a small bronze Pelican of unknown origin

Henk K. Mienis

Kibbutz Netzer Sereni, IL-7039500 Israel

mienis@netzer.org.il

Een vondst van een kleine bronzen pelikaan van onbekende herkomst

Na een periode van hevige regenval werd jaren geleden een kleine pelikaan van brons aangetroffen in in een veld ten zuiden van kibboets Netzer Sereni, Israël. Het beeldje is 6 cm hoog maar vertoont helaas geen enkele inscriptie. Zodoende tasten we nog steeds in het duister wat betreft de herkomst en ouderdom van dit pelikaantje.

The rainy period in Israel is usually rather short: October-March, but on days that it is raining often such amounts are coming down that the water is creating deep gullies in the fields. Earth is carried away leaving only heavy objects on the bottom of such gullies: stones, shells, metal objects, and similar items.

From a rather early age we used to take our children to the fields in order to look for interesting items in such stream-gullies. Years ago I went with our youngest daughter, now already grown up, to a field just south of kibbutz Netzer Sereni when we noted a small dark greenish-brown object protruding from the reddish soil. Extracting it from the soil it turned out to be a pretty small statue of a Pelican. It has a height of 6 cm and is apparently made of bronze. Unfortunately it lacks any inscription and therefore we have failed so far to find a clue towards its origin or age.

The bronze pelican. Photograph: Oz Rittner

Pelicans are a well-known symbol in Christianity but then they are always portrayed in a frontal position with a bleeding breast. Someone has suggested that it is probably of Egyptian origin but so far we have failed to find any picture of a similar Pelican.

Land snails endanger air traffic – a brief review

Henk K. Mienis

The Steinhardt National Collections of Natural History,
Tel Aviv University, IL-69978 Tel Aviv, Israel
and
National Natural History Collections, Berman Building
Hebrew University of Jerusalem, IL-91904 Jerusalem, Israel
E-mail: mienis@netzer.org.il

Landslakken brengen luchtverkeer in gevaar – een kort overzicht

In het begin van de 21ste eeuw vonden vier gevallen plaats waarin zoveel landslakken zich op de landingsbaan van een vliegveld bevonden dat zij het vliegverkeer in gevaar brachten of zelfs lam legden. Deze gevallen speelden zich af in drie landen in het Middellandse Zee gebied: Italië, Frankrijk en Israël. Tijdens droge, hete dagen of zelfs landurige periodes kruipen sommige soorten in enorme aantallen op de vegetatie in een soort vluchtreactie voor de hitte op de grond. Bovendien zijn ze daar ook min-of-meer buiten het bereik van natuurlijke vijanden. Tijdens een hoge luchtvochtigheid 's avonds en 's nachts kunnen zij echter weer actief worden en kruipen dan vaak in enorme aantallen op de grond, op nabij gelegen wegen inclusief landingsbanen hetgeen kan leiden tot slipperige toestanden. Daar dergelijke massa's ook natuurlijke vijanden aantrekken, kan dat ook uitlopen tot botsingen tussen vliegtuigen en vogels. Om dergelijke invasies van slakken op landingsbanen te voorkomen moet een brede pas aan bijna kanten vrij gehouden worden van begroeiing.

In the first three years of the 21st Century four events of snails interfering with air traffic have been reported. These reports have appeared on websites usually not known to the layman. At the other hand most of these old messages have been deleted already from the websites, therefore they are reprinted here in chronological order of occurrence. They are followed by a brief general discussion why such events happened in the Mediterranean area.

The events

Case No. 1: Nice, France – October 2000, author: Anonymous.

"A runway at Nice Airport on France's Riviera coast had to be closed for five hours on Thursday because of an invasion of snails. Heavy rains had flooded the ground on either side of the tarmac, forcing hundreds of thousands of snails onto the tarmac of the north runway overnight, officials said. "Snail slime was spread over the whole of the landing area so we decided to go ahead with a clean-up," said the airport's management. After sweeping three kilometers of runway, airport workers collected five cubic meters of snails. A similar invasion happened 15 years ago, officials said. Traffic at France's second most important airport was diverted to a second runway with little disruption."

[Source: Professional Pilots Rumour Network, 13 October 2000]

Case No. 2: Cagliari, Sardinia, Italy – October 2002, author: Anonymous.

"Snail's pace for air traffic in Sardinia.

Cagliari – A horde of snails invaded the main runway of Elmas-airport on the Mediterranean island of Sardinia on Thursday forcing planes to seek alternative airports for landing. The snails completely covered the runway for two hours. Firefighters used fire hydrants to spray water onto the tarmac to remove them."

[Source: South African Civil Aviation Authority Media Scan, 11 October 2002].

Cases Nos. 3-4: Ramon Airbase, Negev, Israel – December 2001, and Hazerim Airbase, Negev, Israel – February 2002, author: H.K. Mienis.

"Recently, I received for identification a sample of land snails that had been collected from the landing strip of Ramon Airbase in the Negev Desert, Israel, by a ranger of the Israel Nature and National Parks Protection Authority (INNPPA) on 20 December 2001. A second sample was received from the Plant Protection and Inspection Service, Ministry of Agriculture and Rural Development, that had been collected from the tarmac of the same airbase on 7 February 2002. Both samples consisted of *Xerocrassa seetzenii erkelii* (Hygromiidae) [In literature, often *Trochoidea (Xerocrassa) seetzenii erkelii*]. According to the INNPPA-ranger, a similar situation existed that winter at Hazarim Airbase; however, the snails found over there belonged to the nominate subspecies *Xerocrassa seetzenii seetzenii*.

It appeared that thousands of these snails had invaded the landing strips that winter, each time after a heavy rainfall. In doing so, they created a three-fold dangerous situation for planes taking off and landing:

- crushed snails caused slippery conditions on the runways;
- snails lying on the tarmac were sucked into aircraft engines;
- snails attracted numerous birds (e.g., crows, ravens, bustards, stone curlews) that fed on them; this happened both by day and night, causing a number of near misses between planes and birds.

At the time the snails caused these problems, the landing strips were bordered by small bushes and a number of annual plant species. The snails invaded the runways from these areas. The use of herbicides to control the vegetation and molluscicides to combat the snails was more or less ruled out beforehand because the airbases are surrounded by large nature reserves. Moreover, rangers from INNPPA are responsible for supervising the control of pest species at the airbases. Therefore, an environmentally friendly solution for the snail problem was proposed: to spray the sides of the landing strips with a highly concentrated brine solution. Brine will not only control or suppress most vegetation, or cause its replacement by salt-tolerant species, it will also prevent snails from moving onto the tarmacs. In Israel, brine is available in unlimited quantities from the nearby Dead Sea Works. It is a cheap material that has been used for years to prevent dust forming on unpaved roads in the Negev. At this time, I do not know whether the proposed solution has yet been applied on the airbases."

[Source: Armed Forces Pest Management Board, Environmental Biology Information, 25 September 2003; and in slightly different form also in Mienis (2002a-b & 2003)].

Brief discussion

In all four cases large numbers of land snails invaded the tarmacs of civil airports or military airbases. By doing so they caused direct or indirect interruptions of the air traffic. Interestingly all these events took place in countries bordering the Mediterranean Sea. This seems strange for the layman but may be easily explained from the malacological point of view.

Quite a number of land snails occurring in the Mediterranean area are climbing the vegetation during the summer period in order to escape from the often extreme heat on the ground. The number of snails which are climbing the shrubs or tall annual grasses may be so large that from a distance the vegetation seems to carry white flowers. Typical examples of such plant climbers are species belonging to the genera *Zebrina* (Enidae), *Cochlicella* and *Prietocella* (Cochlicellidae); *Trochoidea*, *Xerocrassa*, *Xerolenta* and *Xeropicta* (Hygromiidae) and *Theba* (Helicidae). At such high places they are also outside the reach of ground-dwelling predators like ground beetles of the genus *Carabus*.

During very humid nights or during rainfall the snails descend the vegetation and crawl around on the ground, on nearby roads or on landing strips of air-fields in countless numbers. Usually towards sunrise they return again to their hideouts on the plants. However in the meantime they may have created slippery situations for any type of traffic, or they have attracted birds feeding on the snails which may endanger the airplanes during landing or take off.

In order to avoid such hazardous conditions at airfields in the Mediterranean area the banks of the tarmacs should be kept free of any tall weeds over a rather broad strip parallel to the runway.

References

- Mienis, H.K., 2002a. Jetplanes endangered by landsnails. The Conchologists' Newsletter, 162: 202-203.
Mienis, H.K., 2002b. Landsnails endanger jets!! Of Sea and Shore, 25 (2): 120.
Miene, H.B. (sic! - should be: Mienis, H.K.), 2003. New York Shell Club Notes, 367: 4.

Kerkuilen op Terschelling: een aanvullend oud gegeven

Henk K. Mienis

Kibboets Netzer Sereni, IL-7039500 Israël

mienis@netzer.org.il

Barn owls on Terschelling: an additional old record

Only five observations dealing with the presence of Barn owls *Tyto alba* on the Frisian island Terschelling, the Netherlands were known until 1963 (Tanis, 1963). A 6th observation based on a stuffed Barn owl seen for several years in a farm in Oosterend has been added to that short list. The stuffed bird had been found in a farm in the same village before the summer of 1961.

Waarnemingen van Kerkuilen *Tyto alba* op Terschelling zijn heel erg schaars. Tanis (1963) vermeldde slechts de volgende 5 observaties waarbij het steeds over een enkel exemplaar handelde:

- 26 maart 1912: een dood bij de Brandaris [West-Terschelling];
- 12 september 1953: een dood op het strand bij paal 12 [Formerum aan Zee];
- 24 oktober 1957: een in de Takkenkooi [de Grië,Oosterend];
- begin september 1960: een in Hoorn;
- 6 oktober 1960: een in het Jollemabos [de Grië,Oosterend].

Aan dit summiere lijstje kan nog een exemplaar gevoegd worden:

- voor de zomer van 1961 : een in een boerderij ergens in Oosterend (mondelijke mededeling Jort Zorgdrager).

Het exemplaar werd opgezet en was jarenlang aanwezig in het huis van Janke en Jort Zorgdrager, toen zij nog in Oosterend woonden.

Het is natuurlijk altijd mogelijk dat dit exemplaar overeenkomt met een van de exemplaren die levend in het oostelijk deel van Terschelling gezien werden in de jaren 1957-1960.

Geraadpleegde literatuur

Burght, J. van der, 1919. Rapport betreffende de vogelverzameling op den lichttoren "Brandaris" te Terschelling. De Levende Natuur, 23: 33-35.

Tanis, J.J.C., 1963. De vogels van Terschelling. Overzicht van alle op het eiland waargenomen soorten. Fryske Akademy, 221 & R.I.V.O.N.-mededeling 143: 160 pp. + tabellen. Fryske Akademy, Leeuwarden.

Zwarthals zwanen in Waterland, Noord-Holland, Nederland

Henk Mienis

Steinhardt National Collections of Natural History, Department of Zoology,
Tel Aviv University, IL-69978 Tel Aviv, Israel

en

National Natural History Collections, Berman Building,
Hebrew University of Jerusalem, IL-91904 Jerusalem, Israel,
mienis@netzer.org.il

Blacknecked Swans in Waterland, North-Holland, the Netherlands

During a recent visit to my native the Netherlands I came across a pair of Black-necked swans *Cygnus melancorpus* along a ditch in the middle of meadows in Waterland. This event took place on 12 September 2013 between Katwoude and Volendam, North-Holland, the Netherlands. The native distribution of these interesting birds is confined to the southern part of South America. The birds were not afraid at all and most likely I was dealing with escapees from either a zoological garden or a park in one of the villages in that part of Waterland.

Ik geloof dat het bij iedereen wel eens gebeurt: een liedje of bepaald deuntje komt op in je hoofd en gedurende de rest van de dag laat het je niet meer los. Zoiets gebeurde bij mij op 12 september 2013 toen ik langs de binnenkant van de Hogedijk van Katwoude naar Volendam fietste. Plotseling op een plek waar alleen maar weilanden en slootjes te zien waren, kwam steeds weer het oude kinderliedje: "Witte zwanen, zwarte zwanen, wie gaat er mee naar Engeland varen?", bij mij naar boven.

Een aanleiding daartoe was er eigenlijk niet want er waren noch witte zwanen: Knobbelzwaan – *Cygnus olor*, Wilde zwaan – *Cygnus cygnus* en Kleine zwaan – *Cygnus bewickii*, noch een hier en daar gekweekte zwarte zwaan: de Australische zwarte zwaan – *Cygnus atratus* te zien. Of toch? Want wat stond daar aan de rand van de sloot? Twee zwaan-achtige vogels met een zwarte kop en hals en een witte romp. Ze hadden net als de Zwarte zwaan een fel rode snavel, maar met aan de basis daarvan ook aan beide zijde een dito gekleurde kwab. Ze hadden ook meer de grootte van Zwarte zwanen, dus veel kleiner dan de alom in Waterland voorkomende Knobbelzwaan. Ze waren helemaal niet bang, zodat ik ze goed kon bekijken en fotograferen. Het viel mij ook op dat ze niet geringd waren.

Naar mijn mening had ik dergelijke zwanen al eens eerder gezien. Niet in Nederland en ook niet in het land waar ik nu al meer dan 40 jaar woon: Israël. Op de weg terug naar Purmerend met nog steeds dat kinderliedje in mijn hoofd waarvan de woorden plotseling veranderd waren in "Witte zwanen, zwarte zwanen, wie gaat er mee naar Waterland varen?", wist ik het: Zuid-Amerika. Een collega van mij op de universiteit van Tel Aviv had eens een verslag gegeven van zijn bezoek aan zijn vaderland: Argentinië, en onder de meest schitterende foto's was ook een foto van een meer met daarop tientallen van dergelijke gekleurde zwanen.

Met behulp van de computer van mijn familie in Purmerend was het nog maar een peulenschilletje om de juiste naam te vinden. Zwanen en Zuid-Amerika ingevoerd in 'Google' leverde meteen tientallen foto's op van precies dezelfde zwanen, die ik enkele uren daarvoor in een weiland ergens tussen Katwoude en Volendam had gezien: Zwarthals zwanen – *Cygnus melancoryphus*.

Fig. 1: Zwarthals zwanen aan de slootkant tussen Katwoude en Volendam. Foto: Henk K. Mienis.

Dit is een soort die alleen maar in Zuid-Amerika voorkomt waar het broedt in het uiterste zuidelijke gedeelte ervan namelijk in Vuurland en op de Falkland eilanden. In de winter trekt zij naar meer noordelijke gebieden, maar blijft meestal ergens ten zuiden van de tropische oerwouden hangen.

Het probleem was opgelost, maar had een ander geproduceerd: "Wat doen Zwarthals zwanen zo ver van huis af in Groot-Waterland?" Verdwaalde trekvogels? Onzin! Zo goed als zeker hebben we hier te maken met twee vogels die ergens ontsnapt zijn uit een dierentuin, vogelpark of zo maar een stadsvijver. Dat verklaart ook dat deze twee Zwarthals zwanen helemaal niet schuw waren.